

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGÁT ÉRINTŐ REFORMOK

GOMBOS Katalin*

A mai Európai Unió alapját képező európai integráció kezdetektől fogva több volt magas fokú szabadkereskedelmi övezetnél. Az autonóm jogrend, amelynek segítségével mód nyílt közös politikák megvalósítására, a jog uralmán (*rule of law*),¹ illetve a jogállamiság koncepcióján (*Etat de droit, Rechtsstaat*)² alapult. A jog érvénysülése szempontjából mindig is az elkülönült hatalmi ágként³ funkcionáló bírói fórumoknak volt döntő jelentősége, amelyek gyakorlatukkal fontos stabilizáló és integráló tényezőt jelentettek. Az európai integrációban az igazságszolgáltatási funkciókat különböző elnevezésű és szervezetű fórumok teljesítették.

---

* Bíró (Kúria), egyetemi docens (NKE NETK).

¹ A joguralom az Európai Bíróság gyakorlatában is gyakran idézett, főként angolszász szerzők által használt fogalom. Egyik legpregnansabb megfogalmazására került sor a 294/83 *Les Verts v. Parlament* ügyben (ECLI:EU:C:1986:166), illetve az 1/91 *Accord EEE – I* (ECLI:EU:C:1991:490) és az 1/92 *Accord EEE – II* (ECLI:EU:C:1992:189) véleményekben.

² Ernst-Ulrich PETERSMANN: *Proposals for a New Constitution for the European Union: Building-Blocks for a Constitutional Theory and Constitutional Law of the EU. CMLRev.* 1995. 1124, 1142., Benedikt WECHSLER: *Der Europäische Gerichtshof in der EG-Verfassungswendung.* 1995. Utóbbi két szerzőt idézi: VÖRÖS Imre: *Az európai alkotmány várható hatásai a magyar jogrendszerre. Állam- és Jogtudomány,* 2006/2. 200.

³ A hatalommegosztás elmélete *Montesquieu* nevével kapcsolódik össze, s a hatalommegosztás koncepciójának két alapvető fontosságú szegmense a hatalom jognak való alávetése, illetve az állami funkciók és az állami szervek törvényhozás, végrehajtás, továbbá igazságszolgáltatás szerinti felosztása, megkülönböztetése és elhatárolása. Ld. részletesen: Charles Louis de Secondat MONTESQUIEU: *Európa egységéről. A törvények szelleme és a Perzsa levelek válogatott részei.* (Fordította: RÓZSAHEGYI Zoltán) Budapest, Phönix, 1943.

1. Az első intézményi lépések

Már az 1951. április 18-án Párizsban aláírt és 1952. július 25-én hatályba lépett Európai Szén- és Acélközösségről,⁴ más néven a Montánunióról szóló szerződés⁵ felállította a vitás jogi kérdések rendezését segítő Montánunio Bíróságát. A Rómában 1957. március 25-én aláírt és 1958. január 1-én hatályba lépett Európai Gazdasági Közösséget⁶ létrehozó szerződésben meghatározott célok megvalósítására létrehozott jól strukturált intézményi hálózatban szintén fontos szerep jutott a Bíróságnak, amely hivatott volt biztosítani a jog tiszteletben tartását a Szerződés értelmezése és alkalmazása során,⁷ ezen kívül a Szerződésben nevesített keresetek elbírálására is jogosult volt. Ugyancsak nevesített intézményként járhatott el az Európai Atomenergia Közösséget⁸ létrehozó szerződésben rá ruházott hatáskör keretén belül az Euratom Bíróság.⁹

Az egyes közös intézményekről szóló megállapodás,¹⁰ amelynek aláírására és hatálybalépésére a Római Szerződésekkel egy időben került sor, úgy rendelkezett, hogy a Közgyűlés és a Bíróság közös intézményekké alakulnak. A végrehajtó intézmények tekintetében ugyanezt az 1965. április 8-án aláírt és 1967. július 1-jén hatályba lépett, a három Közösség (ESZAK, EGK, Euratom) végrehajtó szerveinek egyesítéséről szóló szerződés (Egyesítő Szerződés vagy más elnevezéssel Fúziós Szerződés) teremtette meg. E szerződés hatályba lépésétől – a benne használt kifejezést követve – 1993-ig¹¹ szokás a három közösséget – az ESZAK-ot, az EGK-t és az Euratomot – együttesen Európai Közösségek összefoglaló néven említeni. A bíráskodás szempontjából ennek annyiban van jelentősége, hogy innentől használatos az Európai Közösségek Bírósága elnevezés. A Maastrichti Szerződés magát az Európai Uniót létrehozta, de ezzel az aktussal még az Európai Unió nem kapott jogalanyiságot,

⁴ A továbbiakban: ESZAK.

⁵ A 97. cikk alapján határozott időre, vagyis 50 évre kötött ESZAK Szerződés 2002. július 23-án hatályát veszítette.

⁶ A továbbiakban: EGK.

⁷ EGK Szerződés 164. cikk.

⁸ A továbbiakban: Euratom.

⁹ Euratom Szerződés 3. cikk.

¹⁰ E megállapodást a Római Szerződésekhez csatolt Záróokmány III. részének 1. pontjában fogadták el a közös piacról és az Euratomról rendezett kormányközi konferencia lezárásaként 1957. március 25-én a Belga Királyság, a Németországi szövetségi Köztársaság, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság külügyminiszterei.

¹¹ A Maastrichti szerződéstől az EGK helyébe az EK lép, továbbá létrejön az Európai Unió.

ezért az Európai Közösségek Bíróságából csak akkor változott az elnevezés az Európai Unió Bíróságára, amikor a Lisszaboni Szerződés jogi személyiséget biztosított magának az Európai Uniónak.¹²

2. Az integráció igazságszolgáltatási szerveinek szervezetére vonatkozó reformkísérletek

Ahogy általában a bírósági szervezetrendszerek gyakori problémája az ügyekkel való leterheltség, úgy ez a probléma nem kerülte el az európai integráció bírói testületeit sem. Egyrészt a csatlakozások¹³ eredményeként, másrészt az értelmezendő joganyag¹⁴ folyamatos bővülésével¹⁵ fokozatosan emelkedett a Bíróság előtti ügyek száma,¹⁶ ami erős leterheltséget jelentett és

¹² Az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 47. cikke.

¹³ Az európai integráció alapító atyái a hatok voltak, Franciaország, Németország, Olaszország és a három Benelux-állam (Belgium, Hollandia és Luxemburg) hozta létre mind az ESZAK-ot, mind pedig az EGK-t és az Euratomot. Az északi kibővüléssel Nagy-Britannia, Dánia és Írország csatlakozására 1973. január 1-jén került sor. A déli kibővülés két lépcsőben történt, Görögország 1981. január 1-jén, Spanyolország és Portugália 1986. január 1-jén csatlakozott. Ausztria, Finnország és Svédország csatlakozására 1995. január 1. napján került sor, majd a keleti bővítés két ütemében 2004. május 1. napjával Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia, míg 2007. január 1. napján Bulgária és Románia csatlakozására került sor. Az Európai Unió eddigi utolsó bővítésére 2013. július 1-jén került sor, ekkor csatlakozott az Európai Unióhoz Horvátország, ezzel az Európai Unió 28 tagúvá vált. Beindult ugyanakkor egy ellentétes irányú változás is, a britek 2016. június 23-án népszavazást tartottak az Unióból való kilépés kérdésében. A népszavazáson született eredmény alapján aktiválódott az önkéntes kilépési záradék, azaz az Egyesült Királyság kilépési szándékának hivatalos bejelentését követően megkezdődtek a britek kilépéséről szóló tárgyalások.

¹⁴ Az Európai Unió jogforrásainak száma fokozatosan növekedett az idők során, ezek értelmezése pedig főként uniós bírói testületekre hárult.

¹⁵ A másodlagos jogforrások közül a jogszabályok száma a szubszidiaritás elvének megjelenéséig nagymértékben emelkedő tendenciát mutatott, 1990-ben az egy év alatt meghozott összes jogszabály száma 3902, 1991-ben 3871, 1992-ben 3879, 1993-ban 3737 volt. A Maastrichti Szerződéssel bevezetett szubszidiaritás elve szerint azokon a területeken, amelyek nem tartoznak a kizárólagos hatáskörébe, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók. Az elv gyakorlati érvényesülése hatására már 1994-től elkezdődött egy csökkenés, ekkor a másodlagos jogszabályok száma 3530 volt, majd 1995-ben 3082, 1996-ban 2661 lett. 1997–2007 között a jogszabályok száma – a bekövetkezett csatlakozásoknak köszönhetően és az unió szervezetének átalakulása kísérőjelenségeként a 2800–3000-es nagyságrendet is elérte, azonban 2007-től kezdődően az évi 1400–1700 közötti számon stabilizálódni látszik (forrás: <http://eur-lex.europa.eu>).

¹⁶ 1952 óta 33 764 ítélet és végzés született az integráció különböző bírói testületei előtt (forrás: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_80908/hu/).

az ügyek elhúzódsát eredményezte. A probléma megoldására lehetőségként kínálkozott egy új bírósági struktúra létrehozása oly módon, hogy a közösségi bírósági rendszer reformja egy szövetségi bírósági szisztéma mintájára valósuljon meg. Ennek az elképzelésnek azonban az integráció mélyülése lett volna az előfeltétele, aminek azonban reálisan nem voltak meg a feltételei. Egy másik megoldási javaslat a közösségi regionális bíróságok felállítása lett volna azzal, hogy az Európai Bíróság *European High Court of Justice*-ként a jogegységesítés feladatát továbbra is elláthatta volna, így az értelmezési kérdésekben továbbra is egy centrumú maradt volna a közösségi jog, ugyanakkor több alacsonyabb szintű bíróság létrehozásával az ügyek bizonyos elosztása vált volna lehetővé. Felmerült több új speciális bíróság, vagy új speciális tanácsok felállításának lehetősége is, így a különleges, jól elhatárolható szakterületekkel foglalkozó bíróságok, vagy bírósági tanácsok tehermentesítési feladatok ellátására lettek volna alkalmasak. Új modellként merült fel a hatáskör elosztási szabályok megváltoztatása is azzal, hogy a tagállami bíróságok nagyobb szerepvállalása sem tűnt lehetetlennek.¹⁷

2.1. A szervezet többszintűvé válása

A szervezet-átalakítási ötletbörzét tettek is követték, a Bíróság nagyfokú leterheltségét az Egységes Európai Okmány¹⁸ aláírását megelőző tárgyalások nyomán kialakult konszenzus kívánta megoldani. A politikai alku eredményeként meghozott döntés nyomán a közösségi bírászkodás az Egységes Európai Okmány módosításai révén kétszintűvé vált, ugyanis ezen alapszerződés módosítással vált lehetővé egy újabb bírói fórum, az Elsőfokú Bíróság felállítása. Első lépésként az ESZAK-Szerződés kiegészült a 32d. cikk (1) bekezdésével,¹⁹ az

¹⁷ Ld. erről részletesen: Lord (Gordon) SLYNN OF HADLEY: *The role and future of the European Court of Justice. A Report of the EC Advisory Board of the British Institute Chaired by the Rt. Hon. the Lord Slynn of Hadley.* The British Institute of International and Comparative Law, 1996.

¹⁸ Az egységes Európai Okmány (Single European Act) volt az alapító szerződések első lényeges revíziója. E módosítás hatályba lépésétől – a benne használt kifejezést követve – 1993-ig szokás a három közösséget az ESZAK-ot, az EGK-t és az Euratom-ot együttesen Európai Közösségek összefoglaló néven említeni.

¹⁹ Egységes Európai Okmány II. cím Az Európai Közösségeket létrehozó szerződéseket módosító rendelkezések: I. Fejezet Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződést módosító rendelkezések 4. cikk; II. Fejezet az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződést módosító rendelkezések 11. cikk; III. Fejezet az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó Szerződést módosító rendelkezések 26. cikk.

Euratom-Szerződés a 140a. cikk (1) bekezdésével és az EGK Szerződés a 168. cikk (1) bekezdésével, amely lehetővé tette a Bíróság kérelmére, a Bizottsággal és az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően a Tanács számára egyhangú határozattal egy bíróság²⁰ létrehozását. Ennek a szabálynak a tényleges érvényesülése alapján jött létre az Elsőfokú Bíróság, amely értelemszerűen csak akkor jelenthetett az ügyekkel való leterheltség vonatkozásában segítséget, ha nem egyszerűen további bírósági szint kerül beiktatásra, hanem megvalósul egyfajta hatáskör-megosztás a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság között. A szabályozás erre is viszonylagosan egyszerű elhatárolási lehetőséget írt körül azzal, hogy kimondta: az Elsőfokú Bíróság rendelkezik hatáskörrel a természetes vagy jogi személyek által indított egyes keresetfajták tekintetében az elsőfokú eljárásra. Negatíve megfogalmazva: ez a bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a tagállamok vagy a közösségi intézmények által indított keresetek, illetve az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tekintetében.²¹ Ugyanakkor az így létrejött két bírósági szint miatt kellett egy erőssorrendet is teremteni a bíróságok között, ami szükségképpen magával hozta a korábban nem alkalmazott jogorvoslati szisztéma kialakulását is. A módosított rendelkezések kimondták, hogy az Elsőfokú Bíróság határozataival szemben – kizárólag jogi kérdésekben és az alapokmányban megállapított feltételeknek megfelelően – a Bírósághoz lehet fellebbezni.²²

A módosítások révén egy olyan vegyes rendszer jött létre, amiben az Elsőfokú Bíróság és a Bíróság között sajátos munkamegosztás érvényesült, bizonyos ügyekben²³ azonban megmaradt a Bíróság kizárólagos hatásköre.

²⁰ A szövegből már jól látszik, hogy a Bíróság megnevezés az eredeti intézményt jelölte és a később létrehozandó fórumot bíróságként (nevét egyelőre nem meghatározva, de a megkülönböztethetőség érdekében kisbetűvel jelezve) használták. A jogirodalom ennek a csak írásban érvényesülő különbségtételnek a szóbeli előadások során nehézséget jelentő elkülöníthetősége miatt leleményesen a Bíróság, azaz a magasabb bírói fórum nevéhez állandó jelzőként illesztette az Európai jelzöt, és így mintegy toposzként az Európai Bíróság megnevezés jelentette a magasabb bírói fórumot. Ez a megoldás még napjainkban is használható, bár kétségtelenül nem a szerződésekben megjelölt hivatalos formula.

²¹ Egységes Európai Okmány II. cím Az Európai Közösségeket létrehozó szerződéseket módosító rendelkezések: I. Fejezet Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződést módosító rendelkezések 4. cikk; II. Fejezet az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződést módosító rendelkezések 11. cikk; III. Fejezet az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó Szerződést módosító rendelkezések 26. cikk.

²² A 32d. cikk értelmében.

²³ Ezek voltak a negatív meghatározás szerint a nem az Elsőfokú Bíróság hatáskörébe tartozó kérdések.

2.2. A Közszolgálati Törvényszék születése

Az Elsőfokú Bíróság az első időkben jól tudta tehermentesíteni a Bíróság munkáját, azonban hamar beigazolódott, hogy az ügyek számának emelkedése ezt a bíróságot is elérte, így újra felmerült valamilyen új megoldás lehetőségének keresése. A Nizzai Szerződés bizonyos igazságügyi reformot megvalósított, módosította az ítélkező formációk szabályait,²⁴ és a közösségi bíraskodásban lehetőséget teremtett új fórumok, különtanácsok felállítására.²⁵ E Szerződés alapján egy új bírói fórum felállításra is került, így lett 2005-től az Európai Unió legfiatalabb bírósága a Közszolgálati Törvényszék.²⁶ Ezt a bírói fórumot hét, a Tanács által 6 évre kinevezett bíró alkotta, akiknek a megbízatása megújítható volt. A bírák – a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság bíráitól eltérően – a pályázati felhívást követően kerültek kinevezésre oly módon, hogy egy hét főből – közöttük a Bíróság és az Törvényszék korábbi tagjaiból, valamint elismert szaktudással rendelkező jogászokból – álló bizottság véleményét kellett előzetesen kikérni, majd e bizottság véleményezése alapján kerültek kinevezésre a Közszolgálati Törvényszék bírái. A bírák kinevezése során a Tanács ügyelt arra, hogy a Közszolgálati Törvényszék kiegyensúlyozott összetételű legyen, ez azt jelentette, hogy abban megvalósult a tagállamok állampolgárainak a lehető legszélesebb földrajzi területű képvisellete, és a különböző jogrendszerek képvisellete.

A Közszolgálati Törvényszék csak az Unió és alkalmazottai közötti közszolgálati jogviták tekintetében rendelkezett hatáskörrel, így jósolható volt, hogy további különös hatáskörű törvényszékek felállítása nélkül hosszabb távon az Elsőfokú Bíróság tehermentesítésére nem lesz alkalmas.²⁷ Folyamatosan növekvő tendenciát mutatott ugyanis az Elsőfokú Bírósághoz érkező ügyek száma,²⁸ azon belül is néhány speciális jogterülettel, például a szellemi tulajdonnal

²⁴ EK-Szerződés módosított 223–224. cikkei.

²⁵ EK-Szerződés módosított 225a. cikke.

²⁶ Az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékét a 2004. november 2-i 2004/752/EK, Euratom tanácsi határozat (HL L 333., 7. o.) hozta létre, mint az első, az EKSZ 225a. cikkének a Nizzai Szerződéssel megállapított szövege értelmében vett bírói különtanácsot. A Közszolgálati Törvényszék első 7 bírója 2005. október 5-én tett esküt.

²⁷ A Curia (Az Európai Közösségek Bírósága) éves jelentése szerint 2007-ben az Európai Bíróságra 580 ügy érkezett, befejezett ügyek száma 570, folyamatban maradt 741. Az Elsőfokú Bíróságra 522 ügy érkezett, befejezett ügyek száma 397, folyamatban maradt 1154. Szembetűnő, hogy az Elsőfokú Bíróság felállításával javult az Európai Bíróság helyzete, azonban a folyamatosan növekvő tendenciát mutatott a saját ügyszámra.

²⁸ A szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyeken kívül az egyéb keresetek száma már a Közszolgálati Törvényszék felállítását követő legelső időkben, 2005-2007 között folyamatosan emelkedett,

kapcsolatos perek száma.²⁹ A jól elhatárolható speciális jogterületekre felmerült új különtanács kialakításának gondolata, például a szellemi tulajdonra és szabadalmi bíraskodásra vonatkozóan, azonban – többek között az egységes európai és közösségi szabadalmi bíróság létrehozására vonatkozó megállapodás-tervezetről szóló véleményben³⁰ megfogalmazott ellenérvek miatt – nem tűnt reálisan megvalósíthatónak. Az viszont a tendenciák miatt kiszámítható volt, hogy további különtanácsok felállítása nélkül előbb-utóbb az Elsőfokú Bíróságra háruló egyre nagyobb terhek miatt az igazságügyi reform továbbgondolására lesz szükség.

A 2009. december 1. napja óta hatályos Lisszaboni Szerződés³¹ rendelkezései lényeges szervezeti reformot még nem valósítottak meg, de változásokkal érintették az uniós bírósági fórumrendszert is. 2009. december 1. napja óta az Európai Unió Bírósága a hivatalos megnevezés, azaz a Lisszaboni Szerződés a korábbi Európai Közösségek Bíróságát nevezte át az Európai Unió Bíróságává.³² A korábbi Elsőfokú Bíróság új neve: Törvényszék, míg a korábbi különtanácsok új neve: a Törvényszékhez kapcsoló különös hatáskörű Törvényszékek (egyetlen létrehozottként: Közszolgálati Törvényszék). Az Európai Unió Bírósága megnevezés alatt a Lisszaboni Szerződés hatályba lépését követően eredetileg az alábbi három elkülönült fórumot kellett érteni: Bíróság (Európai Bíróság), Törvényszék, különös hatáskörű törvényszék³³ (létrehozott és működő különös hatáskörű törvényszékként: Közszolgálati Törvényszék).

193, 244, 296 volt (a statisztikai adatok forrásai az Európai Közösségek Bíróságának éves jelentései).

²⁹ A 2005-ben érkezett ilyen ügyek száma 98 volt, 2006-ban 143, míg 2007-ben 168 (a statisztikai adatok forrásai az Európai Közösségek Bíróságának éves jelentései).

³⁰ 1/09. számú vélemény (ECLI:EU:C:2011:123).

³¹ Az EKG Szerződés elnevezése a módosítások révén előbb EK Szerződésre változott, majd a Lisszaboni Szerződés módosításai révén került átnevezésre, az a jelenlegi megnevezés szerint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ). A Maastrichti Szerződés hozta létre az Európai Uniót, e szerződés is több ízben módosításra került, elnevezése azonban nem változott, így az jelenleg az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSZ).

³² Az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 13. cikk.

³³ Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében, a Törvényszékhez kapcsolódó különös hatáskörű törvényszékeket hozhat létre egyes területeken benyújtott meghatározott keresetfajták első fokon történő elbírálására. Erről az Európai Parlament és a Tanács a Bizottság javaslata alapján és a Bírósággal folytatott konzultációt követően, vagy a Bíróság kérelmére és a Bizottsággal folytatott konzultációt követően rendeletekben határoz. A különös hatáskörű törvényszék létrehozásáról szóló rendeletben meg kell határozni a törvényszék összetételére vonatkozó szabályokat és a törvényszékre ruházott hatáskör pontos terjedelmét. Jelenleg vizsgálják egy uniós szabadalmi ügyeket tárgyaló bíróság létrehozásának lehetőségét.

A Lisszaboni Szerződés lényeges más területen, az alapjogok kezelése tekintetében hozott változásai áttételesen az igazságügyi szervezetre is hatást gyakoroltak, illetve előre vetítették további szervezeti változások bekövetkezésének elkerülhetetlenségét. A 2000. december 7-én Nizzában aláírt Alapjogi Charta³⁴ jogi kötőereje a Lisszaboni Szerződéssel megváltozott, mert az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésébe illesztett kereszthivatkozással a Charta³⁵ a Szerződéssel egyenértékű rangra emelkedett. Az EUSZ kimondja, hogy az Unió elismeri az Európai Unió Alapjogi Chartájának 2000. december 7-i, Strasbourgban 2007. december 12-én kiigazított szövegében foglalt jogokat, szabadságokat és elveket; e Charta ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések.³⁶ A Chartában az Emberi Jogok Európai Egyezményével azonos módon van rögzítve az észszerű időn belül befejeződő tisztességes eljáráshoz való jog megfelelő érvényesülésének követelménye, amely kapcsán megerősödtek azok a jogirodalmi kritikai álláspontok, hogy az Európai Unió Bírósága, különösen annak Törvényszéke előtt elhúzódó jogviták miatt tarthatatlan az uniós alapjogok sérelme.

2.3. Az Európai Unió Bíróságára vonatkozó 2011-es reformtervek

A nyomasztóan növekvő ügyteher miatt a Bíróság 2011 tavaszán kezdeményezte alapokmányának az Európai Unió működéséről szóló szerződés³⁷ 254. cikkének (1) bekezdése és 281. cikkének (2) bekezdése alapján történő módosítását. A 2011. március 28-i benyújtott jogalkotási javaslat³⁸ érintette az Európai Unió Bíróságát alkotó mindhárom igazságszolgáltatási fórumot. A Bíróság esetében a javaslatok elsősorban a Bíróság elnökhelyettesi tisztségének létrehozásával, valamint a nagytanács összetételéről és működéséről szóló szabályok módosításával³⁹ voltak kapcsolatosak. A javaslat egy másik része lehetővé kívánta

³⁴ Az Alapjogi Charta, ami az első alapjog-katalógus, az Unió legitimációs bázisának tekinthető. A Charta katalógusa széles körű alapjog-felsorolást ad, az a klasszikus szabadságjogokat, az alapvető gazdasági, szociális és kulturális jogokat, és a harmadik generációs alapjogokat is tartalmazza. Hibája volt hosszú ideig ennek a dokumentumnak, hogy jogi kötőereje – annak elfogadásától a Lisszaboni Szerződésig – igen csekély: ünnepélyes nyilatkozat volt, ami jogilag nem tette kikényszeríthetővé az abban foglalt jogokat.

³⁵ A jelenleg hatályos szöveget 2016-ben tették közzé: 2016/C 202/2.

³⁶ EUSZ 6. cikk (1) bekezdés.

³⁷ A továbbiakban EUMSZ.

³⁸ Az előterjesztett javaslat hozzáférhető: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-04/projet_hu.pdf

³⁹ Ezen ítélkező testület működésének szabályai – azaz a Bíróság elnökének és az öt bíróból álló tanácsok elnökeinek a nagytanács elé utalt valamennyi ügyben való részvétele, a határozatké-

tenni helyettesítő bírák kinevezését a Közzszolgálati Törvényszékre. Egy külön rendelettervezetben javasolták a Bíróság alapokmánya 62c. cikkének módosítását, amely általánosságban tartalmazta a különös hatáskörű törvényszékek bírói karának helyettesítő bírakkal való kiegészítésének lehetőségét. A helyettesítő bírakra vonatkozó szabály beiktatásával azt célozták elérni, hogy a kisebb létszámmal működő Közzszolgálati Törvényszék (és az esetlegesen létrehozandó további különös hatáskörű bíróságok) bírói kara helyettesítő bírakkal legyen kiegészíthető olyan esetekben, amikor a kinevezett bírák nem teljesen munkaképtelenek, de hosszú ideig akadályozva vannak abban, hogy részt vegyenek az ügyek elbírálásában. Ez az észszerűsítési szabály az ítélezés időszerűségének növelését célozta.⁴⁰

A legfontosabbként javasolt módosítás a Törvényszék bírái számának emelésére vonatkozott. Ezt a javaslatot az indokolta, hogy 2000 és 2010 között 65%-kal nőtt a Törvényszék elé vitt ügyek száma. Amíg 2010 végén 1300 ügy volt folyamatban, ugyanabban az évben 527 ügy zárult le,⁴¹ azaz a Törvényszéken nagymértékben növekedett az ügyhátralék. A 2011. március 28-i benyújtott jogalkotási javaslat szerint a probléma orvoslására strukturális megoldás vált szükségessé, ami a bírák számának emelését jelentette. A Bíróság kezdeményezése szerint a Törvényszék bíráinak számát legalább 12-vel, 39-re kellett volna növelni. ezzel a Törvényszék leterheltsége jelentősen javulhatott volna, és az ügyek ésszerű határidőn belüli befejezésére nyílt volna lehetőség. A feltételes mód használata azért indokolt, mert habár a Bizottság és a Parlament első olvasatban elfogadta a bírák számának növelését, azonban a tagállamok nem tudtak megállapodni a 12 új bíró kinevezésének módjáról. A nagy tagállamok az érdekek alapján történő kinevezést támogatták, a kis tagállamok pedig rotációs rendszert szorgalmaztak, ami biztosította volna számukra, hogy váltakozva, bizonyos időszakokban két bírójuk is legyen a Bíróságon. A megfenneklett egyeztetések eredményeit 2014 júliusában az olasz elnökség vonta le azzal, hogy felkérte a Bíróságot, dolgozzon ki új reformtervet.

---

pességhez szükséges kilenc bíró – a 2003. február 1-jén hatályba lépett Nizzai Szerződéssel bevezetett módosítások következményei voltak. Eredménye ugyan a nagytanács döntéseinek súlyát egyértelműen növelte, ugyanakkor a bírák közötti terhek lényegesen eltértek egymástól, ami hosszabb távon nem volt fenntartható.

⁴⁰ Részletesebben lásd az alapokmány módosítására tett javaslatokat.

⁴¹ A statisztikai adatok forrása a 2011. március 28-i benyújtott jogalkotási javaslat.

2.4. A Közszolgálati Törvényszék megszűnése és a jelenleg folyó igazságügyi szervezeti reform

Második nekifutásként a Bíróság elnöke 2014 őszén terjesztette elő új javaslatát. E javaslat alapján került elfogadásra a 2015. december 16-i Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2015/2422 rendelete, amely az Európai Unió Bírósága átfogó szervezeti átalakulást határozta el.⁴² A reform elsődleges célja a Törvényszék munkaterhének csökkentése, ezért – a korábbi sikertelen egyeztetések eredményéből tanulva – a Törvényszék bíráinak számát olyan létszámban, 56 főben határozták meg, ami a rotáció helyett az egyenlőség elvére alapítva, azaz minden tagállam számára 2-2 bíró jelölésének lehetőségét teremtette meg. Az elfogadott reformtervet három szakaszban kell megvalósítani. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy 2015–2019. között lépcsőzetesen minden egyes tagállam javaslatára két bírót kell a Törvényszékre kinevezni, szem előtt tartva azt az elvet is, hogy a Törvényszéknek nem lehet egyidejűleg kettőnél több olyan bírója, akit ugyanazon tagállam javaslatára neveztek ki.⁴³ A Törvényszék bíráinak száma 2015-ben 28 volt, majd 2016-ra további 12 új bíró kinevezésére került sor. 2016-ban elkezdődött a Közszolgálati Törvényszék átalakítása is, 2016 szeptemberére a 7 álláshelye került át a Törvényszékre – ami az uniós közszolgálati jogvitákra vonatkozó elsőfokú hatáskörnek a Törvényszékhez való áthelyezését hozta magával – és a reform befejezéséig 2019-ben 9 új bíró kinevezésére kerül sor. 2019. szeptember 1-től tagállamonként kettő bíró alkotja majd a Törvényszéket.⁴⁴

Az Európai Unió Bírósága változatlanul összefoglaló elnevezés, a reform már megvalósult eredményeként azonban a Közszolgálati Törvényszék beolvadt a Törvényszékbe, és 2016. szeptember 1-től az Európai Unió Bírósága már csak a Bíróságból (Európai Bíróságból) és a Törvényszékből áll. Az EUMSZ 257. cikke változatlanul lehetővé teszi különös hatáskörű törvényszékek felállítását. Ez egyelőre elvi lehetőség, ilyen különös hatáskörű törvényszék jelenleg nincsen,

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2015/2422 rendelete (2015. december 16.) az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról.

⁴³ E szabály beiktatására azért volt szükség, mert azon tagállamoknak, amelyeknek állampolgára bírói megbízatást tölt be a Közszolgálati Törvényszéken, lehetőségük lesz e személynek a Törvényszék bírójává való kinevezését javasolni, de csak amennyiben az első szakaszban nem vettek részt, és ennek eredményeként már második bírói kabinet felállítására nem került sor. Ellenkező esetben nem lenne tartható a reformfolyamat végére a tagállamonként ugyanolyan számú bíró elve.

⁴⁴ A Törvényszék bíráinak száma 2015. december 25-től 40; 2016. szeptember 1-től 47; 2019. szeptember 1-től tagállamonként kettő.

de amennyiben felállításáról döntenek, úgy hatáskörére, összetételére, szervezetére és eljárására vonatkozó rendelkezéseket az Európai Unió Bíróságának alapokmányához fűzött melléklet fogja tartalmazni.

2.4.1. A Bíróság (az Európai Bíróság)

A Bíróság tagállamonként egy-egy bíróból áll. Munkáját főtanácsnokok segítik.⁴⁵ Így jelenleg a Bíróságon 28 bíró és 11 főtanácsnok (*advocat general*) tevékenykedik, akiket a tagállamok kormányai – az alkalmasság kérdésében állást foglaló héttagú bizottság véleményének kikérését követően – közös megegyezéssel hat évre neveznek ki, megújítható megbízáttal.⁴⁶ A bíróság bíráit olyan jogászok közül választják ki, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik megfelelnek az országukban a legmagasabb bírói tisztségekbe történő kinevezéshez szükséges feltételeknek, vagy elismert jogi szakértelemmel rendelkező jogtudósok.⁴⁷ Háromévente a bírói és a főtanácsnoki kar részleges megújítására kerül sor az Európai Unió Bíróságának alapokmányában megállapított feltételek szerint. A jelenlegi szabályok szerint ez azt jelenti, hogy minden harmadik évben 14-14 új bíró, valamint 5, illetve 6 új főtanácsnok kerül kinevezésre. A távozó bírák és főtanácsnokok újra kinevezhetők.⁴⁸

A Bíróságon az ítélkező tevékenységet a bírák⁴⁹ látják el. Munkájukat meghatározott formációkban látják el azzal, hogy minden ügyben a lehető leghamarabb kijelölésre kerül az előadó bíró. A Bíróság elnökét⁵⁰ és elnök-

⁴⁵ EUSZ 19. cikk (2) bekezdés.

⁴⁶ EUMSZ 253. cikk.

⁴⁷ EUSZ 19. cikk (2) bekezdés, EUMSZ 253. cikk.

⁴⁸ EUMSZ 253. cikk.

⁴⁹ Európai Unió Bírósága alapokmányának 13. cikke értelmében a Bíróság kérésére az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében segédelőadók kinevezéséről rendelkezhet, és megállapíthatja a tevékenységükre irányadó szabályokat. A segédelőadók az eljárási szabályzatban megállapított feltételek szerint megbízhatók a Bíróság előtt folyamatban lévő ügyek előkészítő vizsgálataiban való részvétellel és az előadó bíróval való együttműködéssel. A segédelőadókat olyan személyek közül választják, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik rendelkeznek a szükséges jogi képesítésekkel; a segédelőadókat a Tanács egyszerű többséggel nevezi ki. A segédelőadók a Bíróság előtt esküt tesznek arra, hogy feladataikat pártatlanul és lelkiismeretesen látják el, és megőrzik a Bíróság tanácskozásainak titkosságát.

⁵⁰ 2015. október 8-án a belga Koen Lenaerts-ot választották az Európai Bíróság elnökévé.

helyettesét⁵¹ a bírák maguk közül választják meg hároméves időtartamra. Az elnök újraválasztható.⁵²

2.4.2. A Törvényszék

A Törvényszék – az EUSZ értelmében – tagállamonként legalább egy bíróból áll.⁵³ A Törvényszék bíráinak száma 2015. december 25-től 40, 2016. szeptember 1-től 47, 2019. szeptember 1-től pedig tagállamonként kettő.⁵⁴ Az alapokmány előírhatja, hogy a Törvényszéket főtanácsnokok segítik.⁵⁵ A Törvényszéken jelenleg főtanácsnokok nem tevékenykednek, amennyiben szükség lenne főtanácsnoki feladatok ellátására, úgy e feladatot kivételesen egy erre kijelölt bíró láthatja el.

A Törvényszék bíráit a tagállamok kormányai – az alkalmasság kérdésében állást foglaló héttagú bizottság véleményének kikérését követően – közös meg egyezéssel hat évre nevezik ki. A bírói kar háromévenként részlegesen megújul. A távozó bírák újra kinevezhetők.⁵⁶ A Törvényszék bíráit olyan személyek közül választják ki, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik megfelelnek a felsőbb bírói tisztségbe történő kinevezéshez szükséges alkalmassági feltételeknek.⁵⁷

A Törvényszék elnökét⁵⁸ és elnökhelyettesét⁵⁹ a bírák maguk közül választják meg, hároméves időtartamra. Ha az Európai Unió Bíróságának alapokmánya másként nem rendelkezik, a Törvényszékre a Szerződéseknek a Bíróságra vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.⁶⁰

⁵¹ Antonio Tizzano 2015. október 8-tól az Európai Unió Bíróságának elnökhelyettese.

⁵² EUMSZ 253. cikk.

⁵³ EUSZ 19. cikk (2) bekezdés.

⁵⁴ Európai Unió Bírósága alapokmányának 48. cikke.

⁵⁵ EUMSZ 254. cikk.

⁵⁶ EUSZ 19. cikk (2) bekezdés, EUMSZ 254. cikk.

⁵⁷ EUSZ 19. cikk (2) bekezdés, EUMSZ 254. cikk.

⁵⁸ Marc Jaeger 2007. szeptember 17-től a Törvényszék elnöke.

⁵⁹ Marc van der Woude. 2016. szeptember 20-tól a Törvényszék elnökhelyettese.

⁶⁰ EUMSZ 254. cikk.

2.5. Főtanácsnokok

Az Európai Bíróságon a szervezetenként is elkülönülten működő főtanácsnokok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva, nyilvános tárgyaláson indokolással ellátott indítványt terjesszenek elő azokban az ügyekben, amelyek esetében az Európai Unió Bíróságának alapokmánya szerint a főtanácsnok részvételére van szükség. A bírák a főtanácsnok indítványához nincsenek kötve, attól eltérő döntést is hozhatnak. A Bíróságot jelenleg 11 főtanácsnok segíti, amennyiben azonban a Bíróság kéri, a főtanácsnokok számát a Tanács egyhangú határozattal megnövelheti.⁶¹ A jelenlegi rendszerben a 11 főtanácsnoki hely közül hatot mindig a nagy tagállamok (Egyesült Királyság, Franciaország, Németország, Olaszország és Spanyolország, Lengyelország) jelöltjei töltnek be,⁶² és a másik öt helyre jelölhet a többi tagállam rotációs alapon. A főtanácsnokok közül – meghallgatásukat követően – a Bíróság egyéves időtartamra első főtanácsnokot jelöl ki. Az első főtanácsnok határoz az ügyek főtanácsnokoknak történő kiosztásáról.

3. Eljárási reformok

A bírósági szervezetrendszer átalakításán kívül eljárásjogi eszközökkel is lehet befolyásolni az ügymenet gyorsaságát, ennek eredményeként pedig a befejezett ügyek számának növelését. Erre vonatkozóan az idők során többféle törekvésnek és megoldásnak lehettünk szemtanúi.

3.1. Az *acte clair* és *acte éclairé* elvek születése

Az integráció viszonylag korai szakaszában született egy teszt, benne egy főszabály alóli kivétel megalapozására szolgáló *rule of reason* szabállyal, a kivétel alóli kivétel lehetőségének megteremtésével, valamint két olyan jogértelmezési segédelvvel, ami az egyik nagy ügycsoport, az előzetes döntéshozatali eljárások tekintetében teszi lehetővé az ügyek számának csökkentését azzal, hogy az előterjesztésre jogosult (vagy kötelezett) tagállami bíróságok számára ad mér-

⁶¹ EUMSZ 252. cikk.

⁶² A Lisszaboni Szerződéshez csatolt 38. nyilatkozat alapján került sor a főtanácsnokok számának 11-re emelésére.

legelési lehetőséget az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének megtételére, vagy annak mellőzésével a jogértelmezés eredményének közvetlen felhasználásával való döntéshozatalra. Az előzetes döntéshozatali eljárások esetén a főszabály az Európai Bíróság értelmezési monopóliuma.⁶³ Különösen igaz ez, ha az értelmezési kérdés olyan bíróság előtt merül fel, amelynek határozatai ellen a tagállami jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség (e bíróság köteles eleget tenni azon kötelezettségének, hogy a kérdést az Európai Bíróság elé terjessze).⁶⁴ A CILFIT ügyből⁶⁵ levont következtetéseink alapján ez alól a kötelezettség alól három irányú kivétel lehetséges az észszerűség szabálya, valamint az *acte clair* és az *acte éclairé* elvekből összeálló *acte clair*-teszt eredményeként. Kivétel lehet az előterjesztési kötelezettség alól, ha az előterjesztésre köteles bíróság azt állapítja meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns a jogvita elbírálása szempontjából (észszerűségi doktrína), vagy a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte (*acte éclairé elv*), vagy a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár (*acte clair elv*).⁶⁶ Ez utóbbi tekintetében merül fel a kivétel alóli kivétel szabálya⁶⁷ azzal, hogy új ténybeli körülmények, vagy jogi érvek alapján, vagy egyszerűen a jogfejlődés időközben bekövetkezett eredményei miatt ugyanazon kérdésben is van lehetőség az Európai Bírósághoz fordulni, különösen, ha a bekövetkezett változások folytán az eddigi jogértelmezési gyakorlat módosításának szükségessége merül fel.

Ezek az elvek azért hasznos segítői az előzetes döntéshozatali előterjesztés megtételéről való döntés meghozatalának, ezáltal hozzájárulhatnak az ügyek számának csökkenéséhez, mert nincs szükség előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére, ha a jogvita elbírálást nem befolyásoló uniós jogkérdés merült fel, illetve ha releváns az uniós jogkérdés, de azt az Európai Bíróság korábban már értelmezte,⁶⁸ így a tagállami bíró ezt az értelmezést felhasználhatja

⁶³ EUSZ 19. cikk (1) bekezdés.

⁶⁴ EUMSZ 267. cikk (3) bekezdés.

⁶⁵ C-283/81, CILFIT v. Ministero della Sanità ügy (ECLI:EU:C:1982:335).

⁶⁶ Az elvről lásd részletesen: SOMSIICH Réka: *Egységes jog – egységes értelmezés? Az uniós jog értelmezése a tagállami bíróságok szintjén*. Budapest, Eötvös, 2016.

⁶⁷ Egyfajta *exceptio probat regulam* szabályként.

⁶⁸ 28/62–30/62. Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV, Hoechst-Holland NV v. Administration fiscale néerlandaise ügy. (ECLI:EU:C:1963:6) 76.

saját jogalkalmazói döntése meghozatalánál,⁶⁹ vagy az értelmezendő kérdésre adható válasz evidens.⁷⁰

3.2. A sürgősségi előzetes döntéshozatal

Az ügyteher csökkentést eredményező reformok továbbvitele új eljárási alfajok születésében is tetten érhető. 2008-tól vált lehetővé az előzetes döntéshozatali eljárások új formájának, a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásnak az alkalmazására. Az EUMSZ 267. cikk (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy ha egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely valamely fogva tartott személyt érint, az Európai Unió Bírósága a lehető legrövidebb időn belül határoz. Ez azt jelenti, hogy már a Szerződések szövegében szükségesnek látták a jogalkotók kimondani az egyik olyan szenzibilis jogterületet, amelynek esetében különösen fontos, hogy rövid idő alatt, gyors bírói döntés születhessen. E konkrét ügycsoport kiemelése és nevesítése azonban nem jelenti azt, hogy más érzékeny területen ne lehetne a hagyományostól eltérő eljárási szabályokkal az előzetes döntéshozatali eljárás időtartamán rövidíteni. Erre szolgál a 2008. március 1. óta alkalmazható sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás.

A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége egyike azon területeknek, amelyre vonatkozóan az utóbbi években fokozott jogalkotási tevékenység alakult ki. A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségéhez tartoznak a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés, illetve a vízumok, menekültügy, bevándorlás és a személyek

⁶⁹ A kivételi szabály alóli kivételként értelmezhető a *CILFIT-teszt* azon szabálya, hogy új ténybeli körülmények, vagy jogi érvek alapján, vagy egyszerűen a jogfejlődés időközben bekövetkezett eredményei miatt ugyanazon kérdésben is van lehetőség az Európai Bírósághoz fordulni, különösen, ha a bekövetkezett változások folytán az eddigi jogértelmezési gyakorlat módosításának szükségessége merül fel.

⁷⁰ Annak mérlegelésekor, hogy alkalmazni lehet-e az *acte clair* doktrínát vagy sem, azaz szükséges-e az Európai Bírósághoz fordulni értelmezés végett, vagy ennek híján a tagállami bíró is megfelelően, evidens módon tudja értelmezni az uniós szabályt, figyelemmel kell lenni arra, hogy az értelmezendő uniós jogi aktus különböző nyelvi verziói eltérhetnek egymástól, ezért kétség esetén az egyes nyelvi változatokat össze kell vetni, és a tagállami bírák csak abban az esetben alkalmazhatják az uniós normát, ha meggyőződtek arról, hogy más nyelvi változat alapján sincs a norma rendelkezéseinek értelmezése tekintetében semmilyen kétely. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az uniós jog sajátos terminológiával operál, így gyakran olyan, a nemzeti jogban evidens és kikristályosodott értelmezést sem lehet az uniós norma értelmezésének alapjául elfogadni, ami tekintetében a tagállami jog szempontjából semmilyen kétség nem merül fel.

szabad mozgására vonatkozó egyéb politikák, különösen a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés által szabályozott jogterületek. Ezekben a sokszor szenzibilis ügyekben⁷¹ az előzetes döntéshozatali eljárás hosszúnak tűnő időtartama visszatarthatta a tagállami bíróságokat az Európai Bírósághoz fordulástól, holott e jogterületeken is fontos az egységesen alkalmazandó és érvényesülő uniós jog. A 2008. március 1. napjától hatályba lépett új eljárási szabályok az előzetes döntéshozatali eljárás sajátos, rövidített lefolytatását teszik lehetővé, ezáltal az ügyek hatékony intézése ezeken a jogterületeken is biztosított.

Az új eljárási fajta három lényeges ponton különbözik a klasszikus előzetes döntéshozatali eljárástól. A sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban – a gyorsaság biztosíthatósága érdekében – az eljárás írásbeli és szóbeli szakaszában résztvevő felek köre eltérő. Csak az alapeljárás felei, a kérdést előterjesztő bíróság székhelye szerinti tagállam, az Európai Bizottság, és adott esetben – ha valamelyik aktusukról van szó – a Tanács és az Európai Parlament nyújthat be az eljárás nyelvén és szoros határidőn belül írásbeli észrevételt. Az egyéb érdekeltnek, és különösen a kérdést előterjesztő bíróság székhelye szerinti tagállamon kívüli tagállamoknak erre nincs lehetőségük, de részt vehetnek a tárgyaláson, ahol előadhatják a tagállami bíróság által feltett kérdésekre és benyújtott írásbeli észrevételekre vonatkozó szóbeli észrevételeiket.

Ebben az új eljárásban elbírált ügyek belső intézése is jelentősen felgyorsul, mivel a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségével kapcsolatos valamennyi ügyet – már a Bírósághoz való érkezésükkor – egy olyan, egyéves időtartamra kijelölt, öt bíróból álló különtanácsnak osztanak ki, aminek feladata kiválasztani és elbírálni ezeket az ügyeket. Ha e különtanács úgy határoz, hogy helyt ad a sürgősségi eljárás lefolytatása iránti kérelemnek, a tárgyalás megtartását és a főtanácsnok meghallgatását követően rövid időn belül dönt.

A harmadik különbség, hogy az eljárás főként *elektronikus* úton folyik. A Bíróság, valamint a tagállami bíróságok, az alapeljárás felei, a tagállamok és az uniós intézmények közötti iratváltásokra, amennyire lehetséges, a kapcsolattartás e formájában kerül sor.

Azt már az eddigi gyakorlat⁷² is igazolta, hogy egyértelműen kedvező ennek az eljárásnak a lehetősége, ugyanis rövid, 3–6 hónapos időtartamon belül ténylegesen befejeződnek az eljárások az Európai Bíróság előtt.

⁷¹ Például gyermekelhelyezési, tartási igények.

⁷² Például: C-195/08. PPU Inga Rinau. ECLI:EU:C:2008:406, C-296/08. PPU Ignacio Pedro Santesteban Goicoechea. ECLI:EU:C:2008:457, C-388/08. PPU Artur Leymann, Aleksei Pustovarov. ECLI:EU:C:2008:669, C-357/09. PPU Said Shamilovich Kadzoev

3.3. Egyszerűsített előzetes döntéshozatali eljárás

Az eljárási szabályok módosításával vált lehetőség egy olyan formula alkalmazására, ami olyan esetekben, ha az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés azonos olyan kérdéssel, amelyről a Bíróság már korábban határozatot hozott, illetve ha a kérdésre adandó válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy a kérdésre adandó válasz nem enged teret semmilyen *észszerű kétségnek*, a Bíróság számára lehetővé teszi – a főtanácsnok meghallgatását és meghatározott érdekeltek által előadott észrevételek tételét követően – indokolt végzéssel történő határozat meghozatalát. Ilyen esetekben a Bíróság az indokolt végzésben utal a korábbi ítéletére vagy a vonatkozó ítélkezési gyakorlatra,⁷³ de az eljárás klasszikus szóbeli része nem kerül lefolytatásra, ezáltal lényegesen lerövidült időtartam alatt van lehetőség a szükséges értelmezés megadására.

4. Az Európai Unió Bírósága számokban

1952 óta 33 764 ítélet és végzés született az Európai Unió Bíróságán. Ebből a Bíróság, körülbelül 20 244 ügyben, a Törvényszék (korábbi nevén Elsőfokú Bíróság 1989 óta), körülbelül 11 971 ügyben és az időközben megszűnt

---

(Huchbarov). ECLI:EU:C:2009:741, C-403/09. PPU Jasna Detiček v. Maurizio Sgueglia. ECLI:EU:C:2009:810, C-211/10. PPU Doris Povse v. Mauro Alpago. ECLI:EU:C:2010:400, C-400/10. PPU J. McB. v. L. E. ECLI:EU:C:2010:582, C-491/10. PPU Joseba Andoni Aguirre Zarraga v. Simone Pelz. ECLI:EU:C:2010:828, C-497/10. PPU Barbara Mercredi v. Richard Chaffe. ECLI:EU:C:2010:829, C-61/11. PPU Hassen El Dridi, alias Soufi Karim. ECLI:EU:C:2011:268, C-83/12. PPU Minh Khoa Vo elleni büntetőeljárás ECLI:EU:C:2012:202, C-92/12 PPU Health Service Executive v. S. C. és A. C. ECLI:EU:C:2012:255, C-192/12. PPU Melvin West. ECLI:EU:C:2012:404, C-278/12. PPU Atiqullah Adil v. Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel. ECLI:EU:C:2012:508, C-168/13. PPU Jeremy F. v. Premier ministre ECLI:EU:C:2013:358, C-383/13. PPU M. G. et N. R. v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ECLI:EU:C:2013:533, C-129/14. PPU Zoran Spasic elleni büntetőeljárás. ECLI:EU:C:2014:586, C-146/14. PPU Bashir Mohamed Ali Mahdi. ECLI:EU:C:2014:1320, C-376/14. PPU C. v. M. ECLI:EU:C:2014:2268, C-498/14. PPU David Bradbrooke v. Anna Aleksandrowicz. ECLI:EU:C:2015:3, C-237/15. PPU Minister for Justice and Equality v. Francis Lanigan. ECLI:EU:C:2015:474, C-455/15. PPU, P. v. Q. ECLI:EU:C:2015:763, C-601/15. PPU J. N. v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. ECLI:EU:C:2016:84, C-695/15. PPU Shiraz Baig Mirza v. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal. ECLI:EU:C:2016:188, C-108/16. PPU Openbaar Ministerie v. Paweł Dworzecki. ECLI:EU:C:2016:346, C-294/16. PPU JZ v. Prokuratura Rejonowa Łódź – Śródmieście. ECLI:EU:C:2016:610, C-439/16. PPU Emil Milev elleni büntetőeljárás. ECLI:EU:C:2016:818, C-452/16. PPU Openbaar Ministerie v. Krzysztof Marek Poltorak. ECLI:EU:C:2016:858, C-453/16. PPU Openbaar Ministerie v. Halil Ibrahim Özçelik. ECLI:EU:C:2016:860, C-477/16. PPU Openbaar Ministerie v. Ruslanas Kovalkovas. ECLI:EU:C:2016:861.

⁷³ Eljárási Szabályzat 104. cikk (3) bekezdés.

Közszolgálati Törvényszék 2005 és 2016 között 1 549 ügyben ítélezett.⁷⁴ Az Európai Unió Bíróságának munkájában a kezdetektől mintegy 240 bíró vett részt. Annak megítélésére, hogy az Európai Unió Bíróságán belül mindig is milyen komoly jogalkalmazási-elméleti munka folyt, mi sem szolgálhat jobb példaként, mint az idők során itt tevékenykedő kiváló jogászok felsorolása. *Íme a rangos névsor*: Massimo Pilotti (1879–1962);⁷⁵ Petrus Serrarens (1888–1963);⁷⁶ Otto Riese (1894–1894);⁷⁷ Louis Delvaux (1895–1976);⁷⁸ Jacques Reuff (1896–1978);⁷⁹ Charles Léon Hammes (1898–1967);⁸⁰ Adrianus Van Kleffens (1899–1973);⁸¹ Maurice Lagrange (1900–1986);⁸² Karl Roemer (1899–1984);⁸³ Rino Rossi (1889–1974);⁸⁴ Nicola Catalano (1910–1984);⁸⁵ Andreas Matthias Donner (1918–1992);⁸⁶ Alberto Trabucchi (1907–1998);⁸⁷ Robert Lecourt (1908–2004);⁸⁸ Walter Strauss (1900–1976);⁸⁹ Riccardo Monaco (1909–2000);⁹⁰

⁷⁴ Forrás: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_80908/hu/

⁷⁵ Olasz állampolgár, 1952-től 1958-ig a Bíróság elnöke.

⁷⁶ Holland állampolgár, 1952. december 4-től 1958. október 6-ig az ESZAK Bíróságának bírása.

⁷⁷ Német állampolgár, 1958. október 7-től 1963. február 6-ig az Európai Közösségek Bíróságának bírása.

⁷⁸ Belga állampolgár, 1958. október 7-től 1967. október 8-ig az Európai Közösségek Bíróságának bírása.

⁷⁹ Francia állampolgár, 1952. december 4-től 1958. október 6-ig az ESZAK Bíróságának bírása; 1958. október 7-től 1962. május 18-ig az Európai Közösségek Bíróságának bírása.

⁸⁰ Luxemburgi állampolgár, 1952. december 4-től 1958. október 6-ig az ESZAK Bíróságának bírása; 1958. október 7-től 1964. október 7-ig az Európai Közösségek Bíróságának bírása; 1964. október 8-tól 1967. október 9-ig az Európai Bíróság elnöke.

⁸¹ Holland állampolgár, 1952. december 10-től 1958. október 6-ig az ESZAK Bíróságának bírása.

⁸² Francia állampolgár, 1952. december 4-től 1958. október 6-ig az ESZAK Bíróságának főtanácsnoka; 1958. október 7-től 1964. október 8-ig az Európai Közösségek Bíróságának főtanácsnoka.

⁸³ Német állampolgár, főtanácsnok a Bíróságon (1953–1973).

⁸⁴ Olasz állampolgár, 1958. október 7-től 1964. október 7-ig a Bíróság bírása.

⁸⁵ Olasz állampolgár, a Bíróság bírása (1958–1961).

⁸⁶ Holland állampolgár, 1958. október 7-től 1979. március 29-ig az Európai Bíróság bírása, 1958. október 7-től 1964. október 7-ig elnöke

⁸⁷ Olasz állampolgár, 1962. március 8-tól 1972. december 12-ig bíró, majd 1973. január 9-től 1976. október 6-ig főtanácsnok a Bíróságon.

⁸⁸ Francia állampolgár, 1962. május 18-tól 1967. október 9-ig a Bíróság bírása; 1967. október 10-től 1976. október 25-ig a Bíróság elnöke.

⁸⁹ Német állampolgár, 1963. február 6-tól 1970. október 28-ig a Bíróság bírása.

⁹⁰ Olasz állampolgár, 1964. október 8-tól 1976. február 3-ig a Bíróság bírása.

Joseph Gand (1913–1974);⁹¹ Josse J. Mertens de Wilmars (1912–2002);⁹² Pierre Pescatore (1919–2010);⁹³ Hans Kutscher (1911–1993);⁹⁴ Alain Louis Dutheil de Lamothe (1919–1972);⁹⁵ Henri Mayras (1920–1995);⁹⁶ Cearbhall O’Dalaigh (1911–1978);⁹⁷ Max Sørensen (1913–1981);⁹⁸ Gerhard Reischl (1918–1998);⁹⁹ Jean-Pierre Warner (1924–2005);¹⁰⁰ Alexander J. Mackenzie Stuart [Lord Mackenzie-Stuart of Dean (1924–2000)];¹⁰¹ Andreas O’Keeffe (1912–1994);¹⁰² Giacinto Bosco (1905–1997);¹⁰³ Adolphe Touffait (1907–1990);¹⁰⁴ Francesco Capotorti (1925–2002);¹⁰⁵ Thymen Koopmans (1929–2015);¹⁰⁶ Ole Due (1931–2005);¹⁰⁷ Ulrich Everling (1925);¹⁰⁸ Pieter Verloren van Themaat (1916–2004);¹⁰⁹ Simone Rozès (1920);¹¹⁰ Fernand Grévisse (1924–2002);¹¹¹ Alexandros Chloros (1926–1982);¹¹² Gordon Slynn [Lord Slynn of Hadley (1930–2009)];¹¹³

⁹¹ Francia állampolgár, 1964. október 8-tól 1970. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

⁹² Belga állampolgár, 1967. október 9-től 1980. október 29-ig a Bíróság bírása, 1980. október 30-tól 1984. április 10-ig elnöke.

⁹³ Luxemburgi állampolgár, 1967. október 9-től 1985. október 7-ig a Bíróság bírása.

⁹⁴ Német állampolgár, 1970. október 28-tól 1976. október 6-ig az Európai Közösségek Bíróságának bírása, 1976. október 7-től 1980. október 31-ig elnöke

⁹⁵ Francia állampolgár, 1970. október 7-től elhunytáig, 1972. január 2-ig a Bíróság főtanácsnoka.

⁹⁶ Francia állampolgár, 1972. március 22-től 1981. március 18-ig a Bíróság főtanácsnoka.

⁹⁷ Ír állampolgár, az Európai Bíróság bírása 1973. január 9-től 1974. december 12-ig.

⁹⁸ Dán állampolgár, 1973. január 9-től 1979. október 8-ig a Bíróság bírása.

⁹⁹ Német állampolgár, 1973. október 9-től 1984. január 11-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁰⁰ Brit állampolgár, 1973. január 9-től 1981. február 26-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁰¹ Brit állampolgár, 1973. január 9-től 1988. október 6-ig a Bíróság bírása, 1984. április 10-től 1988. október 6-ig elnöke

¹⁰² Ír állampolgár, a Bíróság bírása (1975. december 12- től 1985. január 16-ig).

¹⁰³ Olasz állampolgár, 1976. október 7-től 1988. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹⁰⁴ Francia állampolgár, 1976. október 26-től 1982. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹⁰⁵ Olasz állampolgár, 1976. február 3-tól október 6-ig a Bíróság bírása, majd 1976. október 7-től 1982. október 6-ig főtanácsnoka.

¹⁰⁶ Holland állampolgár, 1979. március 29-től 1990. március 29-ig a Bíróság bírása.

¹⁰⁷ Dán állampolgár, 1979. október 9-től 1988. október 6-ig az Európai Bíróság bírása; 1988. október 7-től 1994. október 6-ig a Bíróság elnöke.

¹⁰⁸ Német állampolgár, 1980. október 6-től 1988. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹⁰⁹ Holland állampolgár, 1981. június 4-től 1986. január 13-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹¹⁰ Francia állampolgár, 1981. március 18-tól 1984. február 13-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹¹¹ Francia állampolgár, 1981. június 4 től 1982. október 6-ig és 1988. október 7-től 1994. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹¹² Görög állampolgár, 1981. január 12-től elhunytáig, 1982. november 15-ig a Bíróság bírása.

¹¹³ Brit állampolgár, 1981. február 26-tól 1988. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka; 1988. október 7-től 1992. március 10-ig bír.

Kai Bahlmann (1927–2009);¹¹⁴ G. Federico Mancini (1927–1999);¹¹⁵ Yves Galmot (1931);¹¹⁶ Constantinos Kakouris (1919–2000);¹¹⁷ Carl Otto Lenz (1930);¹¹⁸ Thomas Francis O’Higgins (1916–2003);¹¹⁹ Marco Darmon (1930);¹²⁰ René Joliet (1938–1995);¹²¹ Fernand Schockweiler (1935–1996);¹²² Jean Mischo (1938–2016);¹²³ José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida (1936);¹²⁴ Gil Carlos Rodriguez Iglésias (1946);¹²⁵ Manuel Díez de Velasco (1926–2009);¹²⁶ Manfred Zuleeg (1935–2015);¹²⁷ Walter Van Gerven (1935–2015);¹²⁸ Francis Geoffrey Jacobs (1939);¹²⁹ Giuseppe Tesauro (1842);¹³⁰ Paul Joan George Kapteyn (1928);¹³¹ Claus Christian Gulmann (1942);¹³² John L. Murray (1943);¹³³ David Alexander Ogilvy Edward (1934);¹³⁴ Antonio Mario La Pergola (1931–2007);¹³⁵ Georges Cosmas (1932);¹³⁶ Jean-Pierre Puissochet (1936);¹³⁷ Philippe Léger

¹¹⁴ Német állampolgár, 1982. október 7-től 1988. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹¹⁵ Olasz állampolgár, a Bíróság főtanácsnoka (1982–1988); 1988. október 7-től elhunytáig, 1999. július 21-ig a Bíróság bírāja.

¹¹⁶ Francia állampolgár, 1982. október 7-től 1988. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹¹⁷ Görög állampolgár, 1983. március 14-től 1997. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹¹⁸ Német állampolgár, 1984. január 11-től 1997. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹¹⁹ Ír állampolgár, 1985. január 16-tól 1991. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹²⁰ Francia állampolgár, 1984. február 13-tól 1994. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹²¹ Belga állampolgár, 1984. április 10-től elhunytáig, 1995. július 15-ig a Bíróság bírāja.

¹²² Luxemburgi állampolgár, 1985. október 7-től elhunytáig, 1996. június 1-ig a Bíróság bírāja.

¹²³ Luxemburgi állampolgár, 1986. január 13-tól 1991. október 6-ig és 1997. december 19-től 2003. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹²⁴ Portugál állampolgár, 1986. január 31-től 2000. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹²⁵ Spanyol állampolgár, 1994. október 7-től 2003. október 6-ig a Bíróság elnöke.

¹²⁶ Spanyol állampolgár, 1988. október 7-től 1994. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹²⁷ Német állampolgár, 1988. október 7-től 1994. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹²⁸ Belga állampolgár, 1988. október 7-től 1994. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹²⁹ Brit állampolgár, 1988. október 7-től 2006. január 10-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹³⁰ Olasz állampolgár, 1988. október 7-től 1998. március 4-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹³¹ Holland állampolgár, 1990. március 29-től 2000. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹³² Dán állampolgár, 1991. október 7-től 1994. október 6-ig főtanácsnok a Bíróságon; 1994. október 7-től 2006. január 10-ig a Bíróság bírāja.

¹³³ Ír állampolgár, 1991. október 7-től 1999. október 5-ig a Bíróság bírāja.

¹³⁴ Brit állampolgár, 1989. szeptember 25-től 1992. március 9-ig az Elsőfokú Bíróság bírāja; 1992. március 10-től 2004. január 7-ig a Bíróság bírāja.

¹³⁵ Olasz állampolgár, 1994. október 7-től 1994. december 31-ig a Bíróság bírāja; 1995. január 1-jétől 1999. december 14-ig főtanácsnok a Bíróságon, 1999. december 15-től 2006. május 3-ig a Bíróság bírāja.

¹³⁶ Görög állampolgár, 1994. október 7-től 2000. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹³⁷ Francia állampolgár, 1994. október 7-től 2006. október 6-ig a Bíróság bírāja.

(1938);¹³⁸ Günter Hirsch (1943);¹³⁹ Michael Bendik Elmer (1949);¹⁴⁰ Peter Jann (1935);¹⁴¹ Hans Ragnemalm (1940–2016);¹⁴² Leif Sevón (1941);¹⁴³ Nial Fennelly (1942);¹⁴⁴ Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer (1949–2009);¹⁴⁵ Romain Schintgen (1939);¹⁴⁶ Krateros Ioannou (1935–1999);¹⁴⁷ Siegbert Alber (1936);¹⁴⁸ Antonio Saggio (1934–2010);¹⁴⁹ Vassilios Skouris (1948);¹⁵⁰ Fidelma O’Kelly Macken (1942);¹⁵¹ Ninon Colneric (1948);¹⁵² Stig von Bahr (1939);¹⁵³ José Narciso da Cunha Rodrigues (1940);¹⁵⁴ Christiaan Willem Anton Timmermans (1941);¹⁵⁵ Leendert A. Geelhoed (1942–2007);¹⁵⁶ Christine Stix-Hackl (1957);¹⁵⁷ Luís Miguel Poiares Piessoa Maduro (1967);¹⁵⁸ Konrad Hermann Theodor Schiemann (1937);¹⁵⁹ Jerzy Makarczyk (1938);¹⁶⁰ Pranas Kūris (1938);¹⁶¹ George Arestis (1945);¹⁶² Ján

¹³⁸ Francia állampolgár, 1994. október 7-től 2006. október 6. főtanácsnok a Bíróságon.

¹³⁹ Német állampolgár, 1994. október 7-től 2000. július 14-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴⁰ Dán állampolgár, 1994. október 7-től 1997. december 18-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁴¹ Osztrák állampolgár, 1995. január 19-től 2009. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴² Svéd állampolgár, 1995. január 19-től 2000. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴³ Finn állampolgár, 1995. január 19-től 2002. január 16-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴⁴ Ír állampolgár, 1995. január 19-től 2000. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁴⁵ Spanyol állampolgár, 1995. január 19-től elhunytáig, 2009. november 12-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁴⁶ Luxemburgi állampolgár, az Elsőfokú Bíróságon bíró 1989. szeptember 25-től 1996. július 11-ig; 1996. július 12-től 2008. január 15-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴⁷ Görög állampolgár, 1997. október 7-től elhunytáig, 1999. március 10-ig a Bíróság bírāja.

¹⁴⁸ Német állampolgár, 1997. október 7-től 2003. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁴⁹ Olasz állampolgár, 1989. szeptember 25-től 1995. szeptember 17-ig az Elsőfokú Bíróság bírāja; 1995. szeptember 18-tól 1998. március 4-ig az Elsőfokú Bíróság elnöke; 1998. március 5-től 2000. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁵⁰ Görög állampolgár, 1999. június 8-tól a Bíróság bírāja; 2003. október 7-től 2015. október 8-ig a Bíróság elnöke.

¹⁵¹ Ír állampolgár, 1999. október 6-től 2004. október 13-ig a Bíróság bírāja.

¹⁵² Német állampolgár, 2000. július 15-től 2006. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁵³ Svéd állampolgár, 2000. október 7-től 2006. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁵⁴ Portugál állampolgár, 2000. október 7-től 2012. október 8-ig a Bíróság bírāja.

¹⁵⁵ Holland állampolgár, 2000. október 7-től 2010. június 10-ig a Bíróság bírāja.

¹⁵⁶ Holland állampolgár, 2000. október 7-től 2006. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁵⁷ Osztrák állampolgár, 2000. október 7-től 2006. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁵⁸ Portugál állampolgár, 2003. október 7-től 2009. október 6-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁵⁹ Brit állampolgár, 2004. január 8-tól 2012. október 8-ig a Bíróság bírāja.

¹⁶⁰ Lengyel állampolgár, 2004. május 11-től 2009. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁶¹ Litván állampolgár, 2004. május 11-től 2010. október 6-ig a Bíróság bírāja.

¹⁶² Ciprusi állampolgár, 2004. május 11-től 2014. október 6-ig a Bíróság bírāja.

Klučka (1951);¹⁶³ Uno Löhmus (1952);¹⁶⁴ Aindrias Ó Caoimh (1950);¹⁶⁵ Pernilla Lindh (1945);¹⁶⁶ Ján Mazák (1954);¹⁶⁷ Verica Trstenjak (1962);¹⁶⁸ Jean-Jacques Kasel (1946);¹⁶⁹ Niilo Jääskinen (1958);¹⁷⁰ Pedro Cruz Villalón (1946).¹⁷¹

Az Európai Bíróság jelenlegi bírái és főtanácsnokai: Koen Lenaerts (1954);¹⁷² Antonio Tizzano (1940);¹⁷³ Allan Rosas (1948);¹⁷⁴ Rosario Silva de Lapuerta (1957);¹⁷⁵ Juliane Kokott (1957);¹⁷⁶ Juhász Endre (1944);¹⁷⁷ Anthony Borg Barthet U.O.M. (1947);¹⁷⁸ Marko Ilešič (1947);¹⁷⁹ Jiří Malenovský (1950);¹⁸⁰ Egils Levits (1955);¹⁸¹ Lars Bay Larsen (1953);¹⁸² Eleanor Sharpston (1955);¹⁸³ Paolo Mengozzi (1938);¹⁸⁴ Yves Bot (1947);¹⁸⁵ Jean-Claude Bonichot (1955);¹⁸⁶

¹⁶³ Szlovák állampolgár, 2004. május 11-től 2014. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹⁶⁴ Észt állampolgár, 2004. május 11-től 2013. október 23-ig a Bíróság bírása.

¹⁶⁵ Ír állampolgár, 2004. október 13-től 2015. október 7-ig a Bíróság bírása.

¹⁶⁶ Svéd állampolgár, 1995. január 18-tól 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2006. október 7-től 2011. október 6-ig a Bíróság bírása.

¹⁶⁷ Szlovák állampolgár, 2006. október 7-től 2012. október 8-ig a Bíróság bírása.

¹⁶⁸ Szlovén állampolgár, 2004. július 7-től 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2006. október 7-től 2012. november 28-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁶⁹ Luxemburgi állampolgár, 2008. január 14-től 2013. október 7-ig a Bíróság bírása.

¹⁷⁰ Finn állampolgár, 2009. október 7-től 2015. október 7-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁷¹ Spanyol állampolgár, 2009. december 14-től 2015. október 7-ig a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁷² Belga állampolgár, 1989. szeptember 25-től 2003. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2003. október 7-től a Bíróság bírása; 2012. október 9-től 2015. október 7-ig a Bíróság elnökhelyettese; 2015. október 8-tól a Bíróság elnöke.

¹⁷³ Olasz állampolgár, 2000. október 7-től 2006. május 3-ig főtanácsnok a Bíróságon; 2006. május 4-től a Bíróság bírása; 2015. október 8-tól az Európai Unió Bíróságának elnökhelyettese.

¹⁷⁴ Finn állampolgár, 2002. január 17-től a Bíróság bírása.

¹⁷⁵ Spanyol állampolgár, 2003. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁷⁶ Német állampolgár, 2003. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁷⁷ Magyar állampolgár, 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

¹⁷⁸ Máltai állampolgár, 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

¹⁷⁹ Szlovén állampolgár, 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

¹⁸⁰ Cseh állampolgár, 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

¹⁸¹ Lett állampolgár, 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

¹⁸² Dán állampolgár, 2006. január 11-től a Bíróság bírása.

¹⁸³ Brit állampolgár, 2006. január 11-től a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁸⁴ Olasz állampolgár, 1998. március 4-től 2006. május 3-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2006. május 4-től főtanácsnok a Bíróságon.

¹⁸⁵ Francia állampolgár, 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁸⁶ Francia állampolgár, 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

Thomas von Danwitz (1962);¹⁸⁷ Alexander Arabadjiev (1949);¹⁸⁸ Camelia Toader (1963);¹⁸⁹ Marek Safjan (1949);¹⁹⁰ Daniel Šváby (1951);¹⁹¹ Maria Berger (1956);¹⁹² Alexandra (Sacha) Prechal (1959);¹⁹³ Egidijus Jarašiūnas (1952);¹⁹⁴ Carl Gustav Fernlund (1950);¹⁹⁵ José Luís da Cruz Vilaça (1944);¹⁹⁶ Melchior Wathelet (1949);¹⁹⁷ Christopher Vajda (1955);¹⁹⁸ Nils Wahl (1961);¹⁹⁹ Siniša Rodin (1963);²⁰⁰ François Biltgen (1958);²⁰¹ Küllike Jürimäe (1962);²⁰² Maciej Szpunar (1971);²⁰³ Constantinos Lycourgos (1964);²⁰⁴ Manuel Campos Sánchez-Bordona (1950);²⁰⁵ Michail Vilaras (1950);²⁰⁶ Eugene Regan (1952);²⁰⁷ Henrik Saugmandsgaard Øe (1964);²⁰⁸ Michal Bobek (1977);²⁰⁹ Evgeni Tanchev (1952).²¹⁰

¹⁸⁷ Német állampolgár, 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

¹⁸⁸ Bolgár állampolgár, 2007. január 12-től a Bíróság bírása.

¹⁸⁹ Román állampolgár, 2007. január 12-től a Bíróság bírása.

¹⁹⁰ Lengyel állampolgár, 2009. október 7-től a Bíróság bírása.

¹⁹¹ Szlovák állampolgár, 2004. május 12-től 2009. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2009. október 7-től a Bíróság bírása.

¹⁹² Osztrák állampolgár, 2009. október 7-től az Bíróság bírása.

¹⁹³ Holland állampolgár, 2010. június 10-től a Bíróság bírása.

¹⁹⁴ Litván állampolgár, 2010. október 6-tól a Bíróság bírása.

¹⁹⁵ Svéd állampolgár, 2011. október 6-tól az Európai Bíróság bírása.

¹⁹⁶ Portugál állampolgár, 2012. október 8 tól az Európai Bíróság bírása.

¹⁹⁷ Belga állampolgár, 2012. október 8-tól a Bíróság főtanácsnoka.

¹⁹⁸ Brit állampolgár, 2012. október 8-tól a Bíróság bírása.

¹⁹⁹ Svéd állampolgár, 2012. november 28-tól a Bíróság főtanácsnoka.

²⁰⁰ Horvát állampolgár, 2013. július 4-től a Bíróság bírása.

²⁰¹ Luxemburgi állampolgár, 2013. október 7-től a Bíróság bírása.

²⁰² Észt állampolgár, 2004. május 12-től 2013. október 23-ig a Törvényszék bírása, 2013. október 23-tól a Bíróság bírása.

²⁰³ Lengyel állampolgár, 2013. október 23-tól a Bíróság főtanácsnoka.

²⁰⁴ Ciprusi állampolgár, 2014. október 8-tól a Bíróság bírása.

²⁰⁵ Spanyol állampolgár, 2015. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

²⁰⁶ Görög állampolgár, 2015. október 7-től a Bíróság bírása.

²⁰⁷ Ír állampolgár, 2015. október 7-től a Bíróság bírása.

²⁰⁸ Dán állampolgár, 2015. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

²⁰⁹ Cseh állampolgár, 2015. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

²¹⁰ Bolgár állampolgár, 2016. szeptember 19-től a Bíróság főtanácsnoka.

A Törvényszék bírái jelenleg:

Marc Jaeger (1954);²¹¹ Marc van der Woude (1960);²¹² Irena Pelikánová (1949);²¹³ Sten Frimodt Nielsen (1963);²¹⁴ Heikki Kanninen (1952);²¹⁵ Dimitrios Gratsias (1957);²¹⁶ Guido Berardis (1950);²¹⁷ Vesna Tomljenović (1956);²¹⁸ Anthony Michael Collins (1960);²¹⁹ Stéphane Gervasoni (1967);²²⁰ Ingrida Labucka (1963);²²¹ Savvas Papasavvas (1969);²²² Alfred Dittrich (1950);²²³ Juraj Schwarcz (1952);²²⁴ Mariyana Kancheva (1958);²²⁵ Eugène Buttigieg (1951);²²⁶ Egidijus Bieliūnas (1950);²²⁷ Viktor Kreuzschitz (1952);²²⁸ Ignacio Ulloa Rubio (1967);²²⁹ Lauri Madise (1974);²³⁰ Ian Stewart Forrester (1945);²³¹ Constantinos Iliopoulos (1948);²³² Leopoldo Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín (1957);²³³ Dean Spielmann (1962);²³⁴ Virgilijus Valančius (1963);²³⁵ Csehi Zoltán (1965);²³⁶ Nina Póltorak

²¹¹ 1996. július 11-től a Törvényszék bírása; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék elnöke.

²¹² 2010. szeptember 13-tól a Törvényszék bírása.; 2016. szeptember 20-tól a Törvényszék elnökhelyettese.

²¹³ 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

²¹⁴ 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

²¹⁵ 2005. október 6-tól 2009. október 6-ig a Községi Törvényszék bírása. 2009. október 7-től a Törvényszék bírása; korábbi elnökhelyettese.

²¹⁶ 2010. október 25-től a Törvényszék bírása.

²¹⁷ 2012. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

²¹⁸ 2013. július 4-től a Törvényszék bírása.

²¹⁹ 2013. szeptember 16-tól a Törvényszék bírása.

²²⁰ 2013. szeptember 16-tól a Törvényszék bírása.

²²¹ 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

²²² 2004. május 12-től a Törvényszék bírása.

²²³ 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

²²⁴ 2009. október 7-től a Törvényszék bírása.

²²⁵ 2011. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²²⁶ 2012. október 8-tól a Törvényszék bírása.

²²⁷ 2013. szeptember 16-tól a Törvényszék bírása.

²²⁸ 2013. szeptember 16-tól a Törvényszék bírása.

²²⁹ 2013. szeptember 16-tól a Törvényszék bírása.

²³⁰ 2013. október 23-tól a Törvényszék bírása.

²³¹ 2015. október 7-től a Törvényszék bírása.

²³² 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³³ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³⁴ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³⁵ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³⁶ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

(1971);²³⁷ Anna Marcoulli (1974);²³⁸ Peter George Xuereb (1954);²³⁹ Fredrik Schalin (1964);²⁴⁰ Inga Reine (1975);²⁴¹ Ezio Perillo (1950);²⁴² René Barents (1951);²⁴³ Ricardo da Silva Passos (1953);²⁴⁴ Paul Nihoul (1963);²⁴⁵ Berke Barna (1966);²⁴⁶ Jesper Svenningsen (1966);²⁴⁷ Ulf Öberg (1966);²⁴⁸ Octavia Spineanu-Matei (1967);²⁴⁹ Maria José Costeira (1967);²⁵⁰ Jan M. Passer (1974);²⁵¹ Krystyna Kowalik-Bańczyk (1976);²⁵² Alexander Kornezov (1978);²⁵³ Colm Mac Eochaidh (1963).²⁵⁴

5. Zárszó

Ennek a színes tablónak a felvillantása annál is inkább indokolt, mert ez az ünnepi kötet egy olyan ember tiszteletére készült, aki maga is számos igazságügyi reformintézkedés részese, zászlóvivője volt. Kiteljesedett szép pályáján az európai eszmék iránt elkötelezett jogásznemzedékek kerültek vele szakmai, emberi, esetleg ennél is több, baráti kapcsolatba. Ajtók nyíltak és csukódtak, emberek jöttek és mentek, de valami mindig örök maradt. A szakmai alázat, a tisztességes munka szeretete és megbecsülése. Isten éltesse sokáig az évfordulós Solt Pált!

²³⁷ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³⁸ 2016. április 13-tól a Törvényszék bírása.

²³⁹ 2016. június 8-tól a Törvényszék bírása.

²⁴⁰ 2016. június 8-tól a Törvényszék bírása.

²⁴¹ 2016. június 8-tól a Törvényszék bírása.

²⁴² 2011. október 6-tól 2016. augusztus 31-ig a Közszolgálati Törvényszék bírása; 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴³ 2011. október 6-tól 2016. augusztus 31-ig a Közszolgálati Törvényszék bírása; 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁴ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁵ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁶ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁷ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁸ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁴⁹ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁵⁰ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁵¹ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁵² 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁵³ 2016. szeptember 19-től a Törvényszék bírása.

²⁵⁴ 2017. június 8-tól a Törvényszék bírása.